

2. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта України. – 2002. – № 33 (329). – 24 с.
3. Закон України „Про освіту” № 1060-ХІІ, із змінами від 19 грудня 2006 р. : за станом на 1 берез. 2008 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України // Освітній портал. – Режим доступу до порталу : http://www.osvita.org.ua/pravo/law_00/.
4. Гончаренко С. Український педагогічний словник / Семен Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
5. Горбатюк Р. М. Формування готовності майбутніх інженерів-педагогів до використання інформаційних технологій у професійній діяльності / Р. М. Горбатюк // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. праць Вінницького держ. пед. ун-ту ім. М. Коцюбинського ; за ред. І. А. Зязюна. – Київ ; Вінниця, 2008. – Вип. 18. – С. 315–321.

Анотація

Р.М.Горбатюк

Подготовка будущих инженеров-педагогов к использованию информационно-коммуникационных технологий

В статье обосновано подготовку будущих инженеров-педагогов к использованию информационно-коммуникационных технологий. Разработана модель для коррекции рабочих программ общеобразовательных и профессионально-ориентированных дисциплин, разных форм учебной деятельности с учетом профессиональной направленности специалистов. Определены дидактические условия подготовки студентов к использованию ИКТ в профессиональной деятельности.

Ключевые слова: *информационно-коммуникационные технологии, инженер-педагог, информатизация, образование, обучение, модель, дидактические условия.*

Summary

R.M.Horbatiuk

Future Engineer-Teachers' Training for Using Information-Communicational Technologies.

Future engineer-teachers' training for using information-communicational technologies is grounded in the article. The model for correction of the general and vocational-oriented subjects' study programs is worked out for different forms of study activities taking into account their professional aspect. The didactic conditions of students' preparation are determined.

Key words: *information-communicational technologies, engineer-teacher, informatization, education, studying, model, didactic conditions.*

Дата надходження статті: „2” лютого 2012 р.

УДК 371.123:005.336.5

Н.В.ГРОНА,
викладач
(м.Прилуки)

Тематичне портфоліо в курсі викладання методики української мови

У статті автор зупиняється на проблемі якості професійної підготовки вчителів, ділиться досвідом використання сучасних технологій у процесі вивчення методики викладання української мови. Детально описує технологію створення тематичного портфоліо майбутніми вчителями початкових класів, зокрема, з методики вивчення орфографії, оскільки глибоке знання орфографічного матеріалу є однією з вимог до майбутнього фахівця початкової школи.

Ключові слова: *інноваційна діяльність, орфографічна грамотність, тематичне портфоліо, майбутній учитель початкової школи*

Постановка проблеми в загальному вигляді... Кардинальні зміни, які відбуваються останнім часом в економіці, політичному й соціальному житті, спонукають до модернізації освітньої галузі. Швидкість, глобальність, систематичність, незворотність змін створюють велетенський простір для реалізації всіх життєвих можливостей особистості. За цих умов до життєвої компетентності висуваються додаткові вимоги.

Сучасний громадянин України повинен швидко адаптуватись у мінливих життєвих ситуаціях, критично мислити, використовувати набуті знання та вміння в навколишній дійсності, бути здатним генерувати нові ідеї, приймати нестандартні рішення, творчо мислити, уміти здобувати, переробляти інформацію, одержану з різних джерел, застосовувати її для індивідуального розвитку та самовдосконалення.

Завдання загальноосвітнього закладу – формувати життєві компетентності, які являють собою життєвий досвід особистості, необхідний для розв'язання життєвих завдань і продуктивного здійснення життя як індивідуального проекту. Освіта має набути інноваційного характеру. Звідси – необхідність

формувати особистість, здатну до змін. В умовах соціально-економічних реформ змінилися вимоги до професійної підготовки фахівців, їх професіоналізації як процесу становлення і розвитку професійної свідомості і самосвідомості (Б.З.Вульф, О.А.Дубасенюк, Н.В.Кузьміна, С.Д.Максименко, А.К.Маркова, О.П.Ситніков, О.М.Пехота, Л.І.Хомич та ін.).

У всіх законодавчих та нормативних документах про освіту (Закони України „Про освіту”, „Про вищу освіту” („Україна XXI століття”), Національна доктрина розвитку освіти та ін.), в яких визначені основні концептуальні положення освітянської діяльності вищих навчальних закладів, підкреслюється значення підготовки висококваліфікованих кадрів, у цих документах закладено принципи комунікативного спрямування особистісної орієнтації, автономії учня, навчання, взаємопов'язаного з видами мовленнєвої діяльності, які реалізують один із ключових принципів загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.

Керований навчальний процес із реальним прогнозованим результатом сьогодні є інноваційною діяльністю в освіті. Одним із засобів розвитку інноваційної особистості учня ми вважаємо метод портфоліо як дієвий інструмент гуманістичного навчання рідної мови і формування учнівської автономії в навчанні.

У педагогіці портфоліо (папка досягнень) визначається як: а) спосіб фіксації, накопичення та оцінки індивідуальних досягнень школяра за певний період його навчання; б) колекція робіт та освітніх результатів учня, яка демонструє його зусилля, прогрес і досягнення з різних галузей; в) збір доказів, систематично, спеціально організований і який використовується вчителем та учнями для моніторингу знань, умінь, навичок; г) робоча файлова папка, яка містить різноманітну інформацію, що документує набутий досвід та особисті досягнення учня. Як бачимо, підходи до визначення портфоліо різні, проте слід зазначити, що цей педагогічний інструмент виступає додатковим засобом для традиційних оцінно-контрольних процедур. Портфоліо також є ефективним засобом раціонального й прозорого руху теперішніх та майбутніх професіоналів на ринку праці, спосіб оцінки ключових або інших компетенцій, які наявні в них, а також перспектива ділової, професійної і творчої взаємодії роботодавця з ними.

У науковій літературі зазначається, що вчитель не може працювати, не аналізуючи свою діяльність. Так, В.І.Загвязинський, В.П.Симонова, В.А.Сухощинський, Я.С.Турбовський, Т.І.Шамова та ін. вбачають резерв ефективності творчого росту педагога в постійному прагненні до аналізу своєї діяльності, самої себе як суб'єкта цієї діяльності.

У єдиній системі навчання і виховання, яка склалася в нашій країні, важливе місце належить початковій ланці загальноосвітньої школи. Адже все, що закладається у цей період навчання, визначає в подальшому успішність формування особистості, її світогляду та загального розвитку.

Серед предметів початкового шкільного курсу вирішальна роль у навчанні, вихованні та розвитку особистості належить рідній мові. Адже саме від умінь і навичок з рідної мови (читати, запитувати і відповідати, розповідати, переказувати почуте й прочитане, висловлювати свої думки усно й письмово) залежатимуть успіхи школяра в оволодінні знаннями з усіх інших предметів, зростання його загального розвитку, підвищення культурного рівня, розширення кругозору. Головна увага вчителя у процесі навчання української мови має бути зосереджена на формуванні орфографічної грамотності учнів у їхньому мовленнєвому розвитку. У початковій школі закладаються основи знань з орфографії, де „Основою орфографічної грамотності є уміння співвідносити фонетичний і графічний образи слова, позначати звуки слова відповідними буквами без їх пропусків, замінів, вставлянь і переставлянь” [3, с.7].

Учні молодшого шкільного віку „мають засвоїти і самостійно користуватися у процесі письма тими правилами правопису, алгоритм застосування яких є простим (1 – 2 кроки у міркуванні, наприклад, вживання знака м'якшення в кінці слова, правописної літери у власних назвах; написання *не* з дієсловами тощо)” [3, с.19]. Решта правил, які передбачають складний алгоритм застосування, засвоюються на пропедевтичному рівні.

Виробленню стійких орфографічних навичок сприяють такі умови: знання орфографічних правил та схеми застосування їх, уміння виконувати орфографічний розбір, запровадження різноманітних вправ, спрямованих на відпрацювання вміння використовувати правила на практиці. Цим методичним багажем повинен бути „наповнений” майбутній учитель початкової школи, а систематизувати, узагальнити, усвідомити цінність його для майбутньої роботи допоможе тематичне портфоліо.

Формулювання цілей статті... Мета статті – описати досвід зі складання тематичного портфоліо майбутніми вчителями початкових класів, зокрема, з методики вивчення орфографії, оскільки глибоке знання орфографічного матеріалу є однією з вимог до майбутнього фахівця початкової школи.

Виклад основного матеріалу... Зазвичай вирізняють різні типи портфоліо:

- за видами практично-результативної роботи: освітнє та професійне;
- за суб'єктом діяльності: індивідуальне, групове;

– за видами діяльності: практично-орієнтовне (мета – аналіз практичної діяльності), проблемно-орієнтовне (засіб підвищення якості вирішення проблеми), проблемно-дослідницьке (використовується для збору та систематизації в зв'язку з написанням реферату, наукової роботи, підготовкою до конференції), тематичне (присвячене аналізу, розробці різних аспектів теми).

За метою використання: портфоліо досягнень;

- портфоліо особистісного розвитку;
- презентаційне портфоліо;
- портфоліо-колектор;
- портфоліо проекту;
- портфоліо кар'єрного зростання;

За часом виконання :

- тижневе;
- семестрове;
- курсове.

За способом обробки і презентації інформації:

- портфоліо в паперовому варіанті;
- електронний варіант портфоліо.

Охарактеризуємо одну із технологій, яка широко використовується професійної підготовки вчителя початкової школи в умовах педагогічного коледжу – тематичне портфоліо.

Перед початком вивчення конкретної теми програми з курсу методики навчання української мови в початкових класах студентам пропонується орієнтовна структура портфоліо, детально обговорюється кожний вид роботи, який студент повинен виконати самостійно.

Як приклад пропонуємо орієнтовну структуру і зміст портфоліо „Формування орфографічної навички в учнів молодшого шкільного віку в умовах особистісно орієнтованого навчання”.

I. Портрет:

- Прізвище, ім'я, по батькові.
- Фотогалерея.
- Улюблені дисципліни, викладачі.
- Мотиви навчання.
- Стимули успіху.
- Хобі, інтереси.
- Який я в очах інших.
- Моє педагогічне кредо.

II. Методичне досьє:

– Актуальність проблеми грамотності учнів початкової школи (за матеріалами науково-методичних статей журналів).

- Етапи розвитку української орфографії.
- Вимоги програми для початкової школи з орфографії.
- Науково-методичні статті з проблеми (з рецензією).
- Сучасні технології в навчанні орфографії молодших школярів.
- Методи і прийоми навчання орфографії.
- Робота над засвоєнням фонетичних написань.
- Робота над засвоєнням морфологічних написань.
- Робота над засвоєнням семантичних написань.
- Робота над словниковими словами.
- Термінологічний словник ключових понять теми „Методика вивчення орфографії”.
- Дидактичний матеріал, який знайшли в навчально-методичній літературі.
- Мої розробки (фрагменти уроків, презентації).
- Бібліографія з теми.

III. Мої досягнення:

1. Тестові, контрольні, модульні роботи.

IV. Рефлексивний коментар (чому ця робота є моїм досягненням).

Важливим компонентом портфоліо є рефлексивний коментар (рефлексія), який є основним механізмом осмислення професійних успіхів і невдач, особистісних досягнень майбутнього педагога. При виникненні труднощів і виході у рефлексивну позицію педагог не лише перебудовує свої дії, але й проглядає можливі її зміни. У педагогічній діяльності здатність до рефлексії може виражатися у відображенні свого стилю діяльності і його співвідношення з діяльністю учнів, в оцінці адекватності вибраної стратегії, корекції педагогічного процесу.

Професійна рефлексія містить у собі також готовність діяти в ситуаціях з високим ступенем невизначеності, гнучкості, гнучкістю у прийнятті рішень, прагненню до реалізації нововведень і

інновацій, постійну націленість на пошук нових, нестандартних шляхів розв'язання професійних задач, здатність переосмислювати свій професійний і особистісний досвід, створювати мотивацію навчальної діяльності.

Захист портфоліо проходив на практичних заняттях. Це дало можливість накопичити та проаналізувати свої практичні досягнення не тільки студентам, а й викладачу усвідомити значимість роботи над портфоліо, намітити подальші кроки у вивченні програмного матеріалу з підготовки майбутнього фахівця. Вважаємо, що така робота допоможе майбутньому педагогу розвиватись не тільки в професійному плані, але й в особистісному, а розвиток учителя як особистості здійснює великий вплив на його розвиток як професіонала.

Список використаних джерел та літератури:

1. Методика навчання української мови в початковій школі : навч.-метод. посіб. для студ. вищих навч. закл. / за наук. ред. М. С. Васьуленка. – К. : Літера, 2010. – 364 с.
2. Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / [ред. кол. : Б. І. Холод (гол. ред.) та ін.]. – К. : НМЦВО, 2000. – Вип. 27. – 256 с.
3. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1–4 класи. – К. : Початкова школа. – 2006. – С. 7–59.
4. Решетников П. Е. Нетрадиционная технологическая система подготовки учителей: Рождение мастера / П. Е. Решетников. – М. : Владос, 2000. – 304 с.
5. Слостенін В. А. Формирование личности учителя советской школы в процессе профессиональной подготовки / В. А. Слостенін. – М. : Просвещение, 1976. – 159 с.
6. Ткачук О. С. Мовно-мовленнєва компетенція на уроках української мови в початкових класах [Електронний ресурс] / О. С. Ткачук. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/3028/> – Назва з екрану.

Анотація

Н.В.Грона

Тематическое портфолио в курсе преподавания методики украинского языка

В статье автор останавливается на проблеме качества профессиональной подготовки учителей, делится опытом использования современных технологий в процессе изучения методики преподавания украинского языка. Подробно описывает технологию создания тематического портфолио будущими учителями начальных классов, в частности, по методике изучения орфографии, поскольку глубокое знание орфографического материала является одним из требований к будущим специалистам начальной школы.

Ключевые слова: *инновационная деятельность, орфографическая грамотность, тематическое портфолио, будущий учитель начальной школы*

Summary

N.V.Hrona

Thematic Portfolio in the Course of Teaching Ukrainian Language Teaching Methodology

The author of the article arrests attention on the problem of quality of the professional training of teachers, shares the experience of using modern technologies in the process of teaching Ukrainian language teaching methodology. The author describes in details the technology of creation of thematic portfolio by the future teachers of primary school, particularly in spelling teaching methodology, because profound knowledge of the spelling material is a requirement of future specialist of primary school.

Key words: *innovative activity, spelling literacy, thematic portfolio, future teacher of primary school.*

Дата надходження статті: „25” липня 2011 р.

УДК 811.161.2'373(045)

М.О.ГРУДОК-КОСТЮШКО,
старший викладач
(м.Одеса)

Характеристика рівнів сформованості україномовної діалогової компетентності в учнів 10-11 класів загальноосвітніх шкіл

У статті представлено характеристику рівнів сформованості україномовної діалогової компетентності в учнів 10-11 класів загальноосвітніх шкіл, презентовано зовнішні і внутрішні чинники, що впливають на ефективність формування україномовної діалогової компетентності.

Ключові слова: *україномовна діалогова компетентність, критерії, показники, зовнішні і внутрішні чинники.*

Постановка проблеми в загальному вигляді... У нових соціальних і економічних умовах розвитку державності зростає значення і вимоги до формування соціально-активної, культурної та духовно багаті особистості. Однією із основних умов цього процесу є набуття випускниками умінь і навичок вільно і грамотно володіти рідною мовою. Не володіючи досконало багатством рідної мови, громадянин буде не спроможним розвинути свою думку, оформити діловий документ, грамотно і переконливо